

Hitsaajan ammattitutkinto ja henkilökohtaistamissuunnitelma

ESEDU/Metalli

Petri Kosunen

**Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2010**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Petri Kosunen	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 12	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Hitsaajan ammattitutkinnon henkilökohtaistamissuunnitelma		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, ammatillinen opettajakoulutus		
Työn ohjaaja(t) Sirpa Laitinen-Väänänen		
Toimeksiantaja(t) Etelä-Savon Koulutus Oy, metalliala		
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeena lähtökohtana minulla oli hitsaajan ammattitutkinnon henkilökohtaistamissuunnitelman tekeminen Etelä-Savon ammattiopistolle. Vaikka oppilaitoksellamme oli kansainvälisen hitsaajantutkinto-oikeudet, niin meiltä puuttui hitsaajan ammattitutkinto-oikeudet. Tutkintovaatimuksethan ovat näissä molemmissa koulutuksissa samanlaiset.</p> <p>Tavoitteena oli saada henkilökohtaistamissuunnitelma, joka palvelisi mahdollisimman tehokkaasti hitsaajan ammattitutkintoa suorittavia opiskelijoita. Kehityshankkeen tuotoksena olen tehnyt henkilökohtaistamissuunnitelman, jossa on kirjoitettu auki kaikki hitsaajan ammattitutkintoon vaikuttavat ammatilliset aineet.</p> <p>Henkilökohtaistamissuunnitelman tekemisen olen toteuttanut yhteistyössä metallialan näyttötutkintomestarin kanssa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Henkilökohtaistamissuunnitelma, Hitsaajan ammattitutkinto		
Muut tiedot		

Author(s) Petri Kosunen	Type of Publication Development Project Report	
	Pages 12	Language Finland
	Confidential Until ☐	
Title Welder vocational degrees personal plan		
Degree Programme Teacher Education College, Vocational Teacher Education		
Tutor(s) Sirpa Laitinen-Väänänen		
Assigned by South-Savo Vocational College		
Abstract <p>Development projects main point was make welders vocational degrees personal plan for South-Savo vocational school. South-Savo vocational school had rights for teaching international welders but not for vocational level. The demand is same in both levels.</p> <p>My target was to make personalizing plan that could serve efficiently the students that are performing welder line in vocational school. As yield for development projects i made personalizing plan, that presents all necessary essay in school that have effect in welder vocational school.</p> <p>Development project has been co-operated with specialist in competence-based qualifications.</p>		
Keywords Welder vocational degrees personal plan, International welder.		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1	
2	HENKILÖKOHTAISTAMISSUUNITELMAN LAINSÄÄDÖLLINEN TAUSTA		2
	Laki henkilökohtaistamisesta näyttötutkinnossa.....	2	
3	NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS.....	4	
	Näyttötutkintoihin hakeutuminen.....	4	
4	HITSAAJAN AMMATTITUTKINTO	5	
	4.1 Hitsaajan ammattitutkinnon koulutusoikeudet	5	
	4.2 Hitsaajan ammattitutkinnon osat	6	
	4.3 Osaamisen tunnistaminen ja hyväksiluku.....	8	
5	KEHITYSHANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET.....	9	
6	POHDINTA	10	
	LÄHDELUETTELO	12	
	LIITTEET.....	12	
	1 Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot:.....	15	
	2. Näyttötutkinto tai tutkinnon osat, joihin näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on laadittu:.....	15	
	3. Tutkintokieli:.....	15	
	4. Näyttötutkinnon vastuhenkilö, yhteystiedot ja mahdollinen näyttötutkintomestari pätevyys:	15	
	5. Näyttötutkinnon järjestäjän kokemus alalta:	16	
	6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä:	16	
	7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta:	17	
	8. Yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa:.....	19	
	9. Ohjauksen resurssit:	22	
	10. Perittävät maksut:.....	23	
	HITSAAJAN AMMATTITUTKINNON HENKILÖKOHTAISTAMINEN	24	
	11. Näyttötutkintoon hakeutumisen henkilökohtaistaminen:.....	24	
	12. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen:	27	
	Näyttötutkintotilaisuuksien sisältö ja näyttöympäristöt	35	
	13 Näyttötutkinnon perusteet tutkintotilaisuuksien suunnittelun lähtökohtana: ...	35	

Tutkintosuoritusten arviointi.....	36
14 Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito	36
15. Tutkintosuoritusten arviointi.....	39
16. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi	40
17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen.....	42

1 JOHDANTO

Tämän kehityshankkeen tarkoituksena oli tehdä henkilökohtaistamissuunnitelma hitsaajan ammattitutkinnon suorittajan osaamisen kartoittamiseksi. Kehityshankkeeni idea sai alkunsa siitä, että Etelä-Savon ammattiopistolla ei ollut hitsaajan ammattitutkinnon vastaanotto-oikeuksia, vaikkakin kansainvälisen hitsaajan (International Welding, IW) koulutusoikeudet oli myönnetty hyväksytyn auditoinnin perusteella vuonna 2005 Suomen Hitsausteknillisen Yhdistyksen (SHY) toimesta. Hitsaajan ammattitutkinnon perusteet muuttuivat 1.1.2006, jolloin opetushallitus otti ammattitutkinnon perusteiksi Kansainvälisen hitsausinstituutin (International Institute of Welding, IIW) laatiman ja ylläpitämän kansainvälisen hitsaajan koulutusohjelman. Kansainvälisen hitsaajan koulutusohjelman tavoitteena on parantaa ja yhdenmukaistaa hitsaajien koulutusta IIW:n jäsenmaissa, ja tällä tavoin nostaa hitsaajien koulutuksen tasoa.

Hitsaajan ammattitutkintoon sisältyy laaja teoriaosuus, joka kattaa kaikki hitsaukseen ammatinhallintaan liittyvät asiat. Tämä todennetaan suorittamalla teoriakoe, jossa on noin 130 monivalintakysymystä. Teoriakokeen lisäksi hitsaajan ammattitutkintoon sisältyy hyvin vaativat hitsausharjoitteet ja hitsauskokeet. Hitsauskokeita ammattitutkinnon suorittajan tulee hitsata hyväksytysti ammattitutkinnon saamiseksi 22 kpl.

Itsessään kehityshanke, eli hitsaajan ammattitutkinnon henkilökohtaistamissuunnitelma ottaa huomioon kaiken ammattitutkintoa suorittavan opiskelijan ennalta opitun osaamisen, sekä ennalta opitun osaamisen tason.

2 HENKILÖKOHTAISTAMISSUUNNITELMAN LAINSÄÄDÖLLINEN TAUSTA

Opetushallituksen internet sivuilla todetaan hitsaajan ammattitutkinnon muutoksista seuraavaa.

”Opetushallituksen johtokunta on päättänyt hitsaajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2006 lukien toistaiseksi. Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä. Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen ”

(Opetushallitus, hitsaajan ammattitutkinnon perusteet 2005, 6-7).

Laki henkilökohtaistamisesta näyttötutkinnossa

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta on määritellyt henkilökohtaistaminen tapahtuvan kolmessa vaiheessa 1.1.2006 alkaen (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998, Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 1013/2005).

8 § Näyttötutkintoon valmistava koulutus, henkilökohtaistaminen ja tutkinnon suorittaminen

Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen perusteiden mukaisesti.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallitus voi antaa henkilökohtaistamista koskevia tarkempia määräyksiä (L 1031/2005).

Tavoitteenahan on että, että tutkinnon suorittajat saavat henkilökohtaisesti suunniteltua ja toteutettua opetusta, ohjausta, neuvontaa sekä myös tarvittavaa tukea omien opintojen eteenpäin saattamiseksi. Ammattitutkinnon järjestäjän on myös huolehdittava henkilökohtaistamisesta yhteistyössä tutkinnon suorittajan, tutkinnon hankkijan, työpaikan edustajien, erillisen näyttötutkinnon järjestäjän ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

Henkilökohtaistamissuunnitelmassahan määritellään, kuinka ammattitutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon perusteissa vaaditun ammattitaidon.

Siinä kartoitetaan tutkinnon suorittajan aiempi koulutus alalla, aikaisempi työkokemus sekä muu alan kokemus. Lisäksi siinä selvitetään nykyinen ammattitaito sekä tarvittava työssäoppimisen määrä, laatu sekä työssäoppimisympäristöt.

Mikäli tutkinnon suorittajalla on koulutukseen hakeutumisvaiheessa sellaista aikaisemmin osoitettua osaamista, kuten esimerkiksi alalta suoritettu näyttötutkinto tai tutkinnon osa, niin nämä voidaan lukea hyväksi osaksi tutkintoa.

Laissa todetaan että, henkilökohtaistamissuunnitelmassa otetaan huomioon myös erilaisesta etnisistä ryhmistä tulevat opiskelijat, tämän lisäksi otetaan huomioon myös erilaiset kielitaustat. Myös opiskelijat joilla on luku- ja kirjoitushäiriöitä tai muista syistä johtuvia erityistarpeita on huomioitava suunnitelmaa laadittaessa. Varsinainen ammattitaidon hankkiminen voi tapahtua monella eri tavalla, joko työssä oppimalla, valmistavassa koulutuksessa opiskellen tai opiskelua ja työssä oppimista yhdistellen.

Henkilökohtaistamismääräys (43/011/2006) asettaa koulutuksen järjestäjille velvoitteen tarjota aikuisille asiakaslähtöisesti suunniteltua ja toteutettua ohjausta, tukea ja palveluja ammattitaidon hankkimiseen ja sen osoittamiseen näyttötutkinnoissa.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (l 631/1998) muuttamisesta (L 1013/2005) astui voimaan 1.1.2006. Siinä edellytetään (§ 8), että koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamista.

Opetushallitus antoi lisäksi määräyksen henkilökohtaistamisesta (43/01/2006), jota on velvoittavana noudatettava 1.3.2007 alkaen toistaiseksi. Henkilökohtaistamisen perustana on asiakaslähtöisyys, ohjauksellisuus ja työelämlähtöisyys.

Tavoitteena on parantaa näyttötutkintotoimikunnan laatua ja vaikuttavuutta sekä kehittää ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestelmää palvelemaan entistä paremmin työelämää ja yksityistä henkilöä osaamisensa kehittämisessä. Erona aikaisempaan on siis toiminnan siirtyminen pois opetussuunnitelma- ja opettajälähtöisestä toiminnasta ja oppilaitoskeskeisestä toimintakulttuurista työelämä- ja asiakaskeskeiseen suuntaan. (Malin, Rikkinen 2006, 18).

3 NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS

Yleinen tapahan on että, tutkinnon suorittajat osallistuvat tavallisesti myös tutkintoon valmistavaan koulutukseen. On myös mahdollista osoittaa ammattitaitonsa tutkintotilaisuudessa ilman tutkintoon valmistavaa koulutusta. Näyttötutkinnoista ja niihin valmistavasta koulutuksesta on säädetty laissa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/98) ja asetuksessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (812/98).

Näyttötutkintoihin hakeutuminen

Näyttötutkintoja voidaan suorittaa monella eri tapaa, omaehtoisena koulutuksena joka on opetushallinnon tukemaa tai oppisopimuskoulutuksena. Tällöin koulutus on oppisopimusviranomaisten tukemaa. Lisäksi on mahdollista hakeutua näyttötutkintoa koulutukseen työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena joka on työvoimaviranomaisten hankkimaa, sekä henkilöstökoulutuksena, jolloin työnantaja osallistuu koulutuksen kustannuksiin.

Jotta opiskelija pystyisi seuraamaan koulutusohjelmaa, hänellä täytyy olla taustalla metallialan koulutus, tai vastaavasti riittävät tiedot metalliopista. Ilman riittävää pohjakoulutusta tai riittävää pohjatietoutta koulutuksesta tulee hyvin haastava ja päättyy usein koulutuksen keskeyttämiseen.

4 HITSAAJAN AMMATTITUTKINTO

Kuten tekstissä on aikaisemmin kerrottu että, hitsaajan ammattitutkinto muotoutuu Kansainvälisen hitsaajan koulutusohjelman mukaisesti, joka sisältää koulutuksen järjestäjälle hyvin monia erilaisia vaatimuksia niin tilojen, opetuksessa käytettävien laitteiden kuin opetushenkilöstönkin suhteen.

4.1 Hitsaajan ammattitutkinnon koulutusoikeudet

Etelä-Savon ammattiopistolle on myönnetty kansainvälisen hitsaajan koulutusoikeudet vuoden 2005 toukokuussa. Tällöin koulutusoikeuksien myöntämisen perusteena oli hyväksytty auditointi, joka suoritettiin Suomen Hitsausteknillisen Yhdistyksen toimesta. Audittoijana oli ulkopuolinen yritys, joka suorittaa SHY:n valtuuttamana eri oppilaitosten koulutusoikeuksien laadunhallintajärjestelmän seuranta.

Koulutusoikeuksien pysyvyyteen on monia vaikuttavia tekijöitä, jotka käyn seuraavassa läpi. Oppilaitoksella on oltava vähintään EWS tai IWS tutkinnon suorittanut henkilö, joka voi toimia hitsaajan ammattitutkinnon ja / tai kansainvälisen hitsaajantutkinnon vastaanottajana. Lisäksi jos hän opettaa käytännön hitsausharjoituksia, hänellä täytyy olla jokaiselta opettamaltaan hitsausprosessilta 4 voimassa olevaa hitsauspätevyyttä. Hitsauspätevyyksien puuttuminen on usein syynä koulutusoikeuksien peruuntumiseen.

”Ehkä helpoin ryhmä työelämäsuhteisia opettajia näyttäisi koostuvan niistä ammatillista opettajista, jotka eivät ole opettajainkoulutuslaitoksissa. Heidän opetustyönsä sisältö on suoraan muun työelämän sovelluksiin perehdyttämistä ja heidän tulee hallita tätä tietoutta.

Lainsäädännön kautta perustaksi onkin uusille opettajille asetettu kolmen vuoden työkokemus ennen opettajan pedagogisia opintoja ja opetuspätevyyden saavuttamista.

Tämän opettajajoukon pulmana on, että oman ammatillisen tiedon ja siitä johtuvien sisältöjen huomioon ottaminen ja painottaminen pedagogisten opintojen yhteydessä, ei välttämättä onnistu, koska ammatilliset opettajat osallistuvat kaikki samaan ammattikorkeakoulujen yhteydessä toimivaan pedagogiseen koulutukseen riippumatta siitä, onko heidän työnsä sisältönä opettaa ruotsin jatkokurssia, hitsaamisen perusteita tai verenkuvan määrittelyä.

Laadukas pätevytyminen puuttuu siis kaikilta ammatillisilta opettajilta tältä osin, koska työkokemusta ei määritellä ajanmukaisuuden, vallitsevien työolosuhteiden tai erilaisten työyhteisöjen mekanismien hallinnan ja kokemuksen kautta.

Päinvastoin, monet siirtymäsäännöt ovat vapauttaneet monet opetuksen ja opetushallinnon ylimmät toimijat näistä pätevyysvaatimuksista eikä esimerkiksi muunto- tai täydennyskoulutuksella ole tuettu ammattialan asiantuntemuksen päivitystä ja työkokemusten kertymistä oppilaitosten ulkopuolisissa työsuhteissa” (Arstila-Paasilinna 2003).

Mutta myös opetuksessa käytettävät koneet ja laitteet on huollettava säännöllisesti, ja hitsauskoneiden huolloista täytyy löytyä huoltopöytäkirjat jotka arkistoidaan seuraavaa auditointia varten.

Vuoden 2006 alusta muuttunut hitsaajan ammattitutkinto ja sen koulutusoikeuksien saaminen vaatii myös samalla tavalla suoritettua auditointia kuten kansainvälisen hitsaajan koulutusoikeuksien saaminen. Eli, kuten aiemmin on jo todettu, nämä kaksi edellä mainittua koulutusohjelmaa ovat täsmälleen samankaltaiset vaatimuksiltaan.

4.2 Hitsaajan ammattitutkinnon osat

Hitsaus on ehkä tarkimmin standardisoitu työmenetelmä kuin mikään muu niin sanottu normaalityömenetelmä. Hitsausalan standardeista löytyy noin 22.000 sivua erilaisia ohjeistuksia, lisäksi on niin sanotut viranomaismääräykset jotka koskevat lähinnä painelaitteita. Tämän lisäksi hitsattavat materiaalit kehittyvät koko ajan. Edellä mainituista syistä johtuen, hitsausalan ammattilaisen täytyy olla hyvin koulutettu ja ”ajan hermolla pysyviä”.

”Hitsaajan ammattitutkintoon vaaditaan seuraavien osioiden suorittamista, jotta tutkinto todistus voidaan myöntää.

- Hitsaajan yleistaidot
- Liitosten esivalmistelu ja jälkikäsittely
- Puikkohitsaus
- MIG/MAG-hitsaus

- TIG-hitsaus
- Hitsaajan ammattitekniikka.

Edellä mainittujen lisäksi ammattitutkintoa suorittava henkilö voi valita lisäksi yrittäjäyys osion. Ammattitaidon näytöissä käytetään IIW:n (International Institute of Welding) tutkintoja ja koulutusohjelmia.

Niitä voivat toteuttaa ainoastaan SHY ry:n (Suomen Hitsausteknillinen Yhdistys ry) hyväksymät koulutuksen järjestäjät. Hitsausnäytöt osissa Puikko-, MIG/MAG- ja TIG-hitsaus annetaan kansainvälisten hitsaajatutkintojen vaatimusten mukaisesti. Kansainväliset hitsaajatutkinnot (IW=International Welder) porrastuvat tasollisesti siten, että alin on pienahitsaaja (IFW=International Fillet Welder), seuraava levyhitsaaja (IPW=International Plate Welder) ja ylin putkihitsaaja (ITW=International Tube Welder). Ylemmän tason suoritus edellyttää myös sitä alempien tasojen hitsauskokeiden suoritusta SHY ry:n ohjeiden ja hyväksilukusääntöjen mukaisesti.

Alemman tason kokeita ei tarvitse suorittaa, jos hitsaajalla on voimassa oleva vastaava, standardin SFS-EN 287-1 tai SFS-EN ISO 9606-2 mukainen pätevyystodistus (mikäli tutkinnon suorittaja ei halua kyseistä alemman tason todistusta). Ylimmän tavoiteltavan tason harjoitukset ja pätevyyskokeet (esim. levytasolla hitsausprosessilla 111 harjoitukset E4 ja pätevyyskokeet E3 ja E4) on aina suoritettava ja pätevyyskokeet on tarkastettava standardin SFS-EN 287-1 tai SFS-EN ISO 9606-2 edellyttämässä laajuudessa. Hitsausosiin [Puikkohitsaus (111), MIG/MAG-hitsaus (131, 135 tai 136) ja TIG-hitsaus (141)] sisältyvät myös prosessiryhmäkohtaiset hitsauksen perustiedot ja -taidot.

Varsinaiset hitsaustaidot tulee tutkinnon suorittajan hallita siten, että hän saavuttaa

- yhdellä hitsausprosessilla (puikkohitsaus tai MIG/MAG-hitsaus tai TIGhitsaus)
- IIW:n pienahitsaajapätevyyden
- toisella hitsausprosessilla IIW:n levyhitsaajapätevyyden ja
- kolmannella hitsausprosessilla IIW:n putkihitsaajapätevyyden.

MIG/MAG-hitsauksessa tutkinnon suorittaja voi valita MAG-umpilankahitsauksen (135) tai MAG-täytelankahitsauksen (136) tai MIG-hitsauksen (131). Hitsaajatutkintojen (IW) suorittaminen edellyttää lisäksi IIW:n edellyttämän tietopuolisen kokeen hyväksyttyä suoritusta. Osa Hitsaajan ammattitekniikka muodostuu kansainvälisen hitsaajan koulutusohjelman teoriamoduuleista A, B, C, SA, SM, ST, PSS ja PAL. Näyttö annetaan suorittamalla hyväksytysti SHY ry:n kyseisen hitsaajan koulutusohjelman pohjalta laatima hitsaajan teoriakoe.

Ammattitaidon näytöissä tulee ottaa huomioon seuraavaa: Hitsaajatutkintojen (IW) hitsaustaito osoitetaan pääsääntöisesti teräksillä. Perusaine valitaan materiaalityypistä 1, 2, 3, 8, 10 ja 11 (ISO/TR 15608).

Hitsaustaito osoitetaan kolmella prosessilla vähintään kahta (2) eri materiaalityypin kuuluvaa terästä käyttäen ja lisäksi siten, että yksi valituista teräksistä kuuluu ryhmään 8 tai 10.

Mikäli tutkinnon suorittaja kuitenkin valitsee toiseksi perusaineeksi esim. alumiinin, kuparin tai titaanin, hän voi valita toisen perusaineen vapaasti edellä mainituista ryhmistä. Hitsauskokeiden suoritukseen on hyvä valita perusaine, joka antaa työtehtävissä laajan pätevyysalueen. Näytöissä ei hitsattavaa perusainetta eikä hitsausprosessia saa vaihtaa siirryttäessä prosessikohtaiselta pätevyystasolta seuraavalle. Puikko-, MIG/MAG- ja TIG-hitsausmoduuleissa 2, 4 ja 6 suoritettavat pätevyyskokeet valvoo opetuksesta riippumaton SHY:n valtuuttama henkilö. Moduuleissa 1, 3 ja 5 suoritettavat pätevyyskokeet, joissa on vaatimuksena silmämääräinen tarkastus, saa valvoa myös hitsausopettaja tai vastaava” (Opetushallitus, hitsaajan ammattitutkinnon perusteet 2005, 6-7).

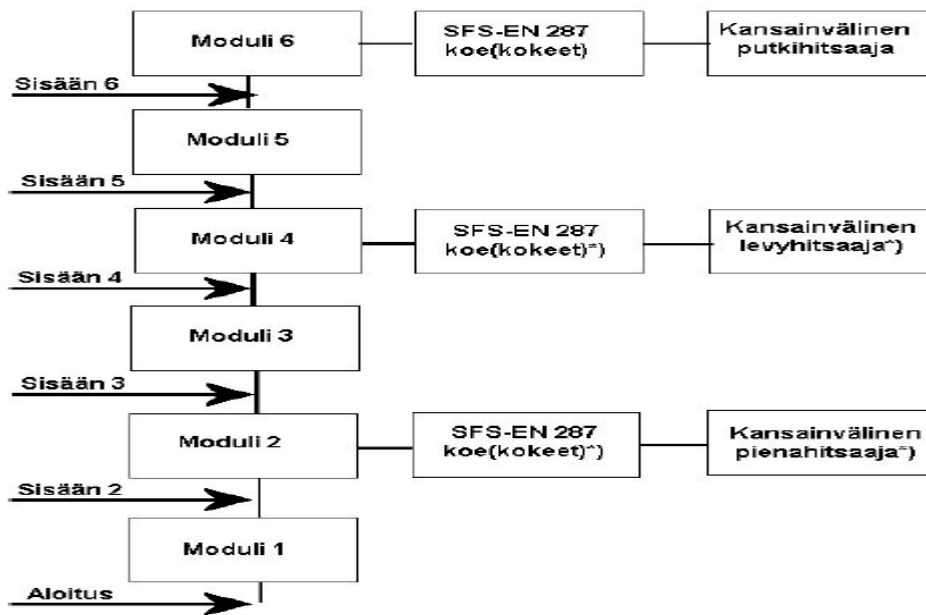
Mitkä ovat opiskelijan tai yrityksen näkökulmasta katsottuna hyödyt suorittaa kyseinen ammattitutkinto? Oma mielipiteeni on, että hitsausalan muutosten ja lisääntyneiden vaatimusten vuoksi on erittäin tärkeää oman tietotaidon päivittäminen, ja toisaalta taas yritys kannalta on huomionarvoista se että pystyy osoittamaan yhteistyökumppaneilleen oman henkilökuntansa ammattitaidon. Mutta haasteena on se, kuinka saada etenkin vanhemmat hitsaustyötä tekevät suorittamaan ammattitutkinto ja tällä tavoin päivittämään omat tietonsa ja taitonsa.

Lisäksi edellä mainitut hitsauskokeet ovat hyväksiluettavissa hitsaajamestarin erikoisammattitutkinnossa. Hitsaajan ammattitutkinnon teoria ja käytännön osaamisen alueet on esitelty tarkemmin tämän kehityshanketyön ohessa olevassa liitteessä.

4.3 Osaamisen tunnistaminen ja hyväksiluku

Kansainvälisen hitsaajan opetuskäytännön mukaan, opetukseen ei kuulu varsinainen opettaminen, vaan pyritään kehittämään opiskelijan omaa oivaltavaa kokemukseen perustuvaa oppimista. Toki opiskelijan jäädessä paikoilleen opinnoissaan, tässä tapauksessa hitsaajan ammattitutkinnossa, opettajan tulee ja pitää näyttää kuinka silloinen hitsaus suoritetaan. Koulutuksessa pääpaino on opetussuunnitelman mukaan käytännön oppimisessä. Oppimisen eteneminen tapahtuu tavoitteellisesti SHY:n moduulirakenteen mukaan.

SHY:n ohjeen mukaan käytännön taitoja voidaan osoittaa standardin SFS-EN 287 tai ISO 9606 mukaisilla tai vastaavilla pätevyystodistuksilla. Hyväksytyt harjoitteet sekä tarkastuksen läpäisseet hitsauskokeet antavat mahdollisuuden siirtyä seuraavaan moduuliin. Olemassa olevin tiedoin ja testatuin taidoin koulutus voidaan aloittaa mistä tahansa moduulista, edellyttäen, että oppilas osoittaa käytännön- ja teoreettiset taitonsa kuviossa 1. esitettyjen moduulien mukaisesti.

Kuvio1. Yleiskaavio kansainvälisenhitsaajan koulutuksesta ja tutkinnoista (International institute of Welding, koulutusohjelma 2005, 7)

5 KEHITYSHANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Vuonna 2005 Suomen Hitsausteknillinen Yhdistys suoritti oppilaitoksessamme auditoinnin, jonka perusteella meille SHY myönsi kansainvälisen hitsaajan koulutusoikeudet. Kuten edellä on jo mainittu, nämä kansainvälisen hitsaajan tutkinnon perusteet opetushallitus hyväksyi 1.1.2006 hitsaajan ammattitutkinnon perusteiksi. Mutta meiltä puuttuivat edelleenkin hitsaajan ammattitutkinnon järjestämisoikeudet, koska emme olleet tehneet näyttöjen järjestämissuunnitelmaa kone- ja metallialan tutkintotoimikunnalle (Kymenlaakso, Etelä-Karjala ja Etelä-Savo). Etelä-Savon ammattiopiston metalliosaston näyttötutkintomestari alkoi joulukuussa 2007 valmistella näyttöjen järjestämissuunnitelmaa, joka tulisi hyväksyttäväksi tutkintotoimikunnalla toukokuussa 2008. Hän oli suunnitellut saavansa sen valmiiksi maaliskuussa 2008, mutta omien työkiireidensä vuoksi hänen laatima aikataulu jäi jälkeen ja allekirjoittanut tuli mukaan tekemään näyttöjen järjestämissuunnitelmaa helmikuun puolessavälissä 2008. Hitsaajanammattitutkinnon näyttöjen järjestämissuunnitelman hyväksyi aikaisemmin mainittu näyttötoimikunta toukokuussa 2008.

Oma osuuteni näyttöjen järjestämissuunnitelman teossa oli lähinnä henkilökohtaistamissuunnitelman tekeminen, sekä osittain näyttösuunnitelman laatiminen. Näyttösuunnitelman laatimisella tarkoitan kirjallista osuutta ennen varsinaista henkilökohtaistamissuunnitelmaa, joka on lähinnä taulukon omainen. Henkilökohtaistamissuunnitelman teossa käytin apuna osaan.fi/ hitsaajan ammattitutkinto sivustoa, sekä aikaisemmin hyväksytyjä muiden alojen näyttötutkintosuunnitelmia. Näyttösuunnitelmaa ei varsinaisesti ole missään esillä, koska suunnitelma käydään opiskelun alkaessa läpi, ja siitä kautta lähdetään henkilökohtaistamaan opintoja.

Jaoin hitsaajan at:n erittäin pieniin osiin, nyt jälkeinpäin ajatellen ehkä liiankin pieniin palasiin, suuremmat kokonaisuudet toimisivat huomattavasti paremmin tai ehkä olisivat selkeämmin ymmärrettävissä opiskelijan kannalta.

Etelä-Savon ammattiopistossa ei tähän mennessä ole suoritettu yhtään hitsaajan ammattitutkintoa. mutta osatutkintoja on suorittanut kansainvälisen hitsaajankoulutuksen yhteydessä noin 35 henkilöä. Tästä johtuen henkilökohtaistamissuunnitelmaa ei ole päässyt kokeilemaan vielä käytännössä, toki olen testannut sitä omilla kone- ja metallialan perustutkintoa suorintavillaopiskelijoilla, joilta olen saanut palautteena sekä hyvää että huonoa suunnitelman toimivuudesta.

6 POHDINTA

Omasta mielestäni opintojen henkilökohtaistaminen on erittäin hyvä ja tarpeellinen asia, mutta toisaalta, alan nopea kehitys niin hitsauslaitteiden kuin hitsattavien materiaalien suhteen on opintojen henkilökohtaistamisessa sinänsä hieman kyseenalainen asia. Jos olet opiskellut jonkin asian kauan aikaa sitten, niin onko opiskelija vielä tänä päivänä ns. ajan hermolla? Tästä syystä henkilökohtaistamisen suorittavan opettajan/kouluttajan täytyy olla hyvin huolellinen osaamisen tunnistamisen suhteen ja pystyttävä karsimaan pois sellaiset aiheet, joissa opiskelija epävarman oloisesti luulee osaavansa ja tietävänsä esillä olevan asian. Tämän olen huomannut etenkin vanhemmilla, hitsauskokeita päivittämään tulleilla opiskelijoilla/työntekijöillä.

Useat hitsauskoulutukseen/hitsausluokkien päivitykseen pyrkineet ihmiset, ovat haastattelussa antaneet ymmärtää että heidän osaamisen taso on vallan huippuluokkaa, mutta välttämättä puheet ja teot eivät aina kohtaa.

Toki on myös päinvastaisia esimerkkejä, että lähiaikoina opiskelunsa päättäneet eivät tiedä/muista oppimistaan asioista juuri yhtään mitään. Pahimmassa tapauksessa, aivan perusasiat ovat hävinneet matkan varrella tai jopa jäänyt kokonaan opettamatta. Mistä tämä taas johtuu, se on hyvin monitahoinen asia. Jotkut oppilaitokset pitävät opettajan ”muodollista” pätevyyttä erittäin tärkeänä, toki asia on näin, mutta omasta mielestäni myös opetettava ala ja sen mukanaan tuomat vaatimukset täytyisi ottaa myös huomioon kun valitaan opettajia työhönsä.

Itsessään kehityshankkeen teossa on muutamia sellaisia asioita jotka tekisin toisin. Jos nyt alkaisin tehdä jotain uutta kehityshanketta, ensimmäiseksi kiinnittäisin huomiota aikataulutukseen ja siinä pysymiseen, sillä tätä hanketta (henkilökohtaistamissuunnitelmaa) tehdessä tuli äärettömän kova kiire, johtuen siitä että aikaa oli rajallisesti käytettävissä. Mutta itsessään opettajankoulutuslaitokselle tekemää kehityshanketta tehdessä ei ollut kyllä minkäänlaista kiirettä ennen kuin lopussa, sillä opiskeluaika uhkasi valua tyhjiin. Lienee omasta saamattomuudesta johtuva asia vai lieneekö sittenkään, sillä muita omaan opetettavaan alaan liittyviä yliopisto opintoja tuli suoritettuja 46 opintopisteen arvoisesti. Nämäkin opinnot olivat tietyllä tapaa pakollisia, koska edellä mainittujen tutkinto-oikeuksien pysymiselle on annettu tietyt minimivaatimukset. Toinen asia, minkä tekisin toisin, on asioiden jäsenteleminen. Luulen että tekisin selkeän ja johdonmukaisen sisällysluettelon, jonka mukaan olisi paljon helpompi työstää koko hanketta ja sitä kautta pysyä paremmin aikataulussa mikä tietenkin on laadittu etukäteen.

LÄHDELUETTELO

Opetushallitus. Hitsaajan ammattitutkinnon perusteet.

http://www.oph.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/oph/embeds/110954_hitsaaja_ammattitutkinto.pdf

L 1031/2005. Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Viitattu 8.4.2008. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/>, ajantasainen lainsäädäntö

Malin, P. & Rikkinen, A. 2006. Henkilökohtaistaminen ja työelämäyhteistyö avainlaatuun ja vaikuttavuuteen. Aihe projektin tuloksia. Helsinki: Opetushallitus

Arstila-Paasilinna, A. Opettajien työelämäkelpoisuus ja työelämäyhteydet 2003. Helsinki: Kever 1/2003, ISSN 1795-0430 Ammattikorkeakoulututkimuksen verkkolehti. Viitattu 9.4.2008. <http://www.token.fi/kever/kever/nsf/>

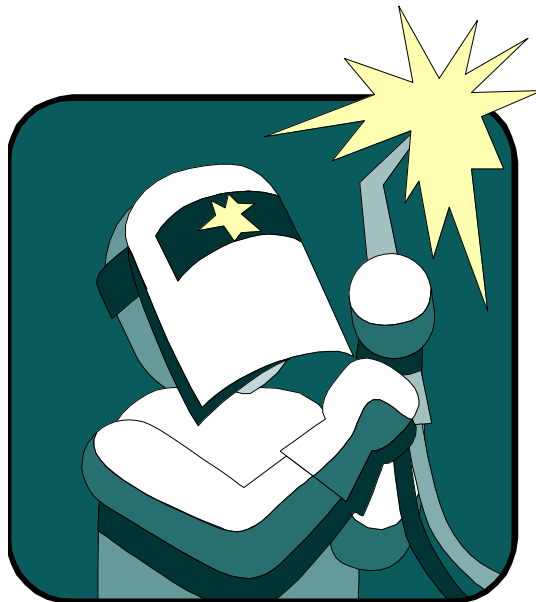
IAB- INTERNATIONAL AUTHORIZATION BOARD, IAB-089-2003 including amendment. International Institute of Welding, kansainvälisen hitsaajan koulutusohjelma, 2005

LIITTEET

Etelä-Savon ammattiopisto, Hitsaajan ammattitutkinto, näyttöjenjärjestämissuunnitelma

**TEKNIikka JA LIIKENNE / KONE- JA METALLIALA
NÄYTTÖJEN JÄRJESTÄMISSUUNNITELMA,
HITSAAJAN AMMATTITUTKINTO**

ETELÄ - SAVON AMMATTIOPISTO

Otavankatu 4

50100 Mikkeli

Puh. (015) 2215 111

Fax. (015) 2215 250

www.esedu.fi

Raviradantie 4-6

50100 Mikkeli

Puh (015) 2215 111

Fax (015) 2215 315

www.esedu.fi

Sisällysluettelo

TAUSTATIEDOT.....	15
1. Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot:.....	15
2. Näyttötutkinto tai tutkinnon osat, joihin näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on laadittu:.....	15
3. Tutkintokieli:.....	15
4. Näyttötutkinnon vastuhenkilö, yhteystiedot ja mahdollinen näyttötutkintomestaripätevyys:	15
5. Näyttötutkinnon järjestäjän kokemus alalta:	16
6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä:	16
7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta:	17
8. Yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa:.....	19
9. Ohjauksen resurssit:	22
10. Perittävät maksut:.....	23
HITSAAJAN AMMATTITUTKINNON HENKILÖKOHTAISTAMINEN	24
11. Näyttötutkintoon hakeutumisen henkilökohtaistaminen:.....	24
12. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen:	27
Näyttötutkintotilaisuuksien sisältö ja näyttöympäristöt	35
13. Näyttötutkinnon perusteet tutkintotilaisuuksien suunnittelun lähtökohtana: .	35
Tutkintosuoritusten arviointi	36
14. Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito	36
15. Tutkintosuoritusten arviointi	39
16. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi	40
17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen.....	42

HENKILÖKOHTAISTAMISSUUNNITELMA

TAUSTATIEDOT

1 Näyttötutkinnon järjestäjä ja yhteystiedot:

Etelä-Savon Koulutus Oy
Etelä-Savon ammattiopisto
Jaana Niittuaho –Saarinen
Koulutussihteeri
PL 165
50101 MIKKELI
Puh 015 – 2215 111, Fax 015 – 2215 450

2. Näyttötutkinto tai tutkinnon osat, joihin näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma on laadittu:

**Kone- ja metallialan ammattitutkinto,
valmistustekniikan koulutusohjelma**

Hitsaaja

Hitsaajan yleistaidot
Liitosten esivalmistus ja jälkikäsittely
Puikkohitsaus
MIG/MAG-hitsaus
TIG-hitsaus
Hitsaajan ammattitekniikka
Näiden lisäksi voi tutkittava suorittaa osan
- yrittäjäyys

3. Tutkintokieli:

Suomi

4. Näyttötutkinnon vastuhenkilö, yhteystiedot ja mahdollinen näyttötutkintomestaripätevyys:

Juhani Ollikka, EWS
Etelä-Savon ammattiopisto, Otavankatu 4, 50100 MIKKELI
Puh 015 – 2115 268, Fax 015 – 2215 250

5. Näyttötutkinnon järjestäjän kokemus alalta:

Etelä- Savon ammattiopistolla on vankka ja monipuolinen kokemus näyttötutkintojen järjestämisestä, siihen liittyvästä työelämäyhteistyöstä ja näyttöjärjestelyn edelleen kehittämistä. Olemme järjestäneet näyttötutkintoja vuodesta 1995 lähtien. Tällä hetkellä Etelä-Savon ammattiopistolla on näyttöjen järjestämissopimus 38 eri tutkintoon ja suoritettuja kokotutkintoja on n. 1300 ja lisäksi runsaasti osatutkintoja.

Opetushallituksen tähän mennessä joulukuu 2007, tutkintojen järjestämisedellytysten arvioinneissa (10 tutkintoa Etelä-Savon ammattiopisto on saanut pääasiassa saanut arvion) ”Hyvät tai ”Erinomaiset” edellytykset tutkinnon järjestämiseen.

6. Arvio vuosittaisista suorittajamääristä:

Tutkinnon vuosittaiset suorittajamäärät vaihtelevat alueellisen koulutustarpeen ja koulutuksen rahoituspäätösten mukaisesti. Etelä-Savon ammattiopistossa on keskimäärin 3 tutkinnonsuorittajaa vuosittain.

Perusteltu koulutustarve

Kone- ja metallialan yritysten kanssa käydään vuosittain neuvotteluja koulutustarpeesta; arvioiden minkä verran alalla on koulutus- ja tutkinnon suorittamistarvetta. Lisäksi seuraamme alan työllisyysnäkyviä, työllistymistilastoja ja avoimien työpaikkojen tilastoja, Te-keskuksen sekä lääninhallinnon ammattialakohtaisia työvoimatarvebarometrejä sekä muita työvoiman tarpeen ennusteita.

Edellisten pohjalta teemme toimintasuunnitelman, jonka kuntayhtymän yhtymähallitus hyväksyy osana ammattiopiston toimintasuunnitelmaa. Toimintasuunnitelman raamin puitteissa suunnataan vuotuisista opiskelijajapaikoista ja eri koulutuksen rahoitusmuodoista kone- ja metallialan koulutukseen ja näyttötutkintoihin. Vuosille 2008 - 2012 olemme varautuneet, että 3 - 5 henkilöä/vuosi suorittaa koko perustutkinnon sekä lisäksi yhteensä 6 – 10 henkilöä suorittaa osatutkinnon.

Olemme tehneet itsearviona näyttötoiminnan nykytilan arvion ja arvioittaneet strategiakaudella 2006- 2010 Opetushallituksella 15 tutkinnon järjestämisedellytykset ja kehittäneet tutkintotoimintaamme saamamme arvion pohjalta toimintaamme.

7. Tiedotus, markkinointi ja tutkintotilaisuuksien tarjonta:

Etelä-Savon ammattiopisto huolehtii järjestämiensä näyttötutkintojen tiedotuksesta opiskelijoilleen ja muille näytöistä kiinnostuneille. Varmistaaksemme myös valmistavan koulutuksen ulkopuolisten henkilöiden tiedonsaannin käytämme monipuolisia tiedotus- ja markkinointikanavia sekä koko henkilöstöä tiedon kuljettajana. Tiedotamme tutkintojen suoritusmahdollisuudesta ja valmistavasta koulutuksesta osana Etelä-Savon ammattiopiston markkinointi- ja tiedotussuunnitelmaa.

Käytännön tasolla tämä tarkoittaa, että tiedotamme kulloinkin tarkoituksen mukaisiksi katsomillamme medioilla ja opettajien kontakteja hyödyntäen hyvissä ajoin ennen tutkintopäiviä seuraavasti:

- Henkilöstön suorat yhteydet työelämään ja opettajien työpaikkakäynnit ja muut opettajien henkilökohtaiset kontaktit alan yrityksiin.
- Toisten koulutusten opiskelijoille kone- ja metallialan lisäkoulutuksesta

- Lehti-ilmoittelu, alaa ja tutkintoja koskevat artikkelit ja kirjoitukset, joka keskitetään pääasiassa Etelä-Savon lehtiin ja alueradioon.
- Oppilaitoksen WWW-sivut; www.esedu.fi
- Tiedottaminen yrittäjäjärjestöjen, kauppakamarin, elinkeinoelämän organisaatioiden tilaisuuksissa, 1-2 kertaa vuodessa
- Tilaisuudet työvoimatoimistoissa ja heidän koulutusinfoissaan, joissa edustajamme käyvät kertomassa koulutustarjonnastamme ja tutkintojen suorittamismahdollisuuksista. 1- 2 kertaa vuodessa.
- Messut, oppilaitoksen infotilaisuudet, teemapäivät jne. vähintään 2 kertaa vuodessa.
- OPTI-tietokanta
- Koulutusessitteet ja eri kohderyhmille kohdennetut tiedotteet ja tietoiskut
- Koulutussihteereitten tiedotus- ja neuvontapalvelut

Tiedottamisessa ja markkinoinnissa korostamme mm.

- koulutuksen tutkintotavoitteisuutta
- näyttötutkintoja joustavana, osaamisen tunnustamiseen ja tunnistamiseen perustavana järjestelmänä ja pätevoitymismahdollisuutena
- tutkinnon suorituksen henkilökohtaistamista ja joustavia oppimisjärjestelyjä
- toimintamme työelämälähtöisyyttä,
- opettajien aikuispedagogista - ja hitsausalan osaamista.

Näyttöjä on mahdollisuus suorittaa ennalta sovittujen aikataulujen mukaisesti. Näyttöjä järjestetään jatkuvasti ALVAR:issa suunniteltujen ja tutkintotoimikuntien hyväksymien näyttötutkintoaineistojen avulla.

Näyttöjä tarjotaan valmistavassa koulutuksessa oleville opiskelijoille tutkinnonosittain modulaarisesti niin että ulkopuolinenkin opiskelija, joka suorittaa vain yhden tutkinnon osan voi osallistua joustavasti valmistavaan koulutukseen ja näyttöön.

8. Yhteistyö elinkeino- ja muun työelämän kanssa:

Jatkuva, monipuolinen ja tiivis yhteistyö elinkeinoelämän kanssa on yksi kysyntälähtöisen ja työelämäläheisen tutkinto- ja koulutuspalvelutarjontamme suunnittelun ja toteutuksen kulmakivi, yhtäältä se on toimintamme edelleen kehittämisen edellytys. Tämä näkyy strategisissa valinnoissamme ja strategiakaudelle 2006 -2010 asetuissa tavoitteissamme.

a) Tutkintotilaisuuksien suunnittelussa, toteutuksessa, kehittämisessä ja tutkintosuoritusten arvioinnissa työelämäyhteistyö konkretisoituu seuraavasti:

Tutkintotilaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa

Hakeutumisvaiheessa tehdään osaamisen tunnistamiseen liittyvää yhteistyötä; työelämän antamat arvoinnit ja lausunnot hakeutujan osaamisesta ja valmiudesta tutkintosuoritukseen. Osaamista voidaan tunnistaa myös työpaikalla voimassa olevien ja työtehtäviä tehden.

Työelämän edustajat ovat mukana tutkinnon suorittajan tutkintosuoritusten henkilökohtaistamisessa osallistumalla yhteissuunnitteluun, miten eri tutkinnon osien arvioinnin kohteet ja kriteerit tulevat osoitetuksi käytännön työtehtävinä sekä neuvonpitoon työpaikan mahdollisuudesta ja soveltuvuudesta näyttöympäristöksi. Samalla pohdimme sitä, miten tutkintosuoritukset voidaan toteuttaa myös työpaikan kannalta katsottuna tarkoituksen mukaisesti.

Näyttöympäristön edustajien kanssa tehdään arviointia valmistelevaa yhteistyötä; sovitaan arvioijista ja heidän perehdyttämisestään arviointitilanteeseen. Tunnistetaan osoitettua osaamista ja sovitaan arviointiaineiston arvioinnista. Sovitaan näyttöjärjestelyistä, sekä mahdollisesti tarvittavista erityisjärjestelyistä. Varataan arvioijat tutkinnon suorittajan kanssa samoihin työvuoroihin. Sovitaan näyttöpaikan henkilöstön perehdyttämisestä ja informoimisesta sekä sovitaan arviointikokouksen ajankohta.

Tutkintosuoritusten arvioinnissa

Tutkintosuoritusten arviointi on kokonaisuudessaan kolmikantayhteistyötä; yhdessä arvioidaan tutkinnon suorittajan pätevyyttä annettujen arviointien ja arvioitujen dokumenttien pohjalta sekä tehdään arviointipäätös ja dokumentoidaan se.

Näyttötutkintotoiminnan kehittämisessä

Näyttötutkintotoiminnan ja yhteistyön kehittämiseksi näyttöjen arviointiin osallistuneilta ja näyttöyhteistyössä olleilta kerätään systemaattisesti palautetta. Saatua palautetta käytetään näyttöasiantuntijuuden edelleen kehittämiseksi oppilaitoksessamme.

Kone- ja metallialan toimijoiden ja tutkinnon järjestäjän kanssa on muodostunut toimijoiden verkosto, joka on halukas kehittämään sitä. Pidämme yhteyttä toimijoihin oppimiskumppanuuden tiivistämiseksi ja alan oppimistarpeisiin reagoimiseksi. Näin toimimalla:

- Varmistamme ja lisäämme koulutus- ja tutkintojärjestelypalvelujen työ- ja elinkeinoelämävastaavuutta
- Keräämme palautetta ja kehittämissimpulseja tiimin tutkintojen näyttötutkintopalvelujen kehittämiseksi (toimintatavat, palvelujen saatavuus ja joustavuus sekä hyödyntämismahdollisuus työyhteisöjen kehittämisen tukena)
- Ennakoimme ja keräämme tietoa koulutusten ja tutkintojen määrällistä, sisällöllistä, ja alueellista suuntaamista varten.
- Keskustelemme ja saamme palautetta tutkintotilaisuuksien käytännön toteutuksesta, niiden hyödyntämisestä työpaikan oman toiminnan kehittämisessä sekä yhteistyön toimivuudesta
- Välitämme tietoa tutkinnon uudistuksista, aikuiskoulutuksen ja työelämäpalvelujen ajankohtaisasioista.

Järjestämme tiimissä tarvittaessa eri teemoilla työelämätapamuksia.

Teemat vaihtelevat asioiden ajankohtaisuuden mukaan.

Näissä tapaamisissa hyödynnämme työelämän edustajien tuomaa näkemystä tutkintojärjestelyjen, osaamisen tunnistamiskäytäntöjen sekä niissä käytettävien lomakkeiden ja ohjeistusmateriaalin suunnittelussa, jotta saadaan näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmat ja näyttösuunnitelmat myös työelämän näkökulmasta tarkoituksen mukaiseksi ja toimiviksi. Tutkintovastaava huolehtii siitä, että näyttösuunnitelmat järjestelyineen tarkistetaan vuosittain laatujärjestelmän mukaisesti.

b) Henkilöstön työelämäosaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen

Henkilöstön työelämäosaaminen on tärkeä osa henkilöstömme kehittämissuunnitelmaa.

Henkilöstön työelämäosaamista on mallinnettu ja systematisoitu useamman eri kehittämisprojektin tukemana. Henkilöstön työelämäntuntemuksen ja –osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen varmistetaan

- tiiviillä työelämäyhteistyöllä ja toimijatason vuorovaikutuksella,
- säännöllisillä työelämätapamisilla,
- opettajien työelämäjaksoilla,
- asiantuntijavaihdoin
- erilaisin aiheeseen liittyvin koulutuksin.

Vuosittainen tavoite opettajien työelämäjaksoiksi koko Etelä-Savon ammattiopistolla on 10 viikkoa. Työelämäjaksot ovat suunniteltuja ja tavoitteellisia.

Työelämäjaksoille lähtivät valmentautuvat jaksolle laatimalla henkilökohtaisen suunnitelman, jossa määritellään tavoitteet ja tehtävät sekä suunnitelman siitä miten työelämäjaksolla opittua, koettua ja nähtyä hyödynnetään näyttötutkintotoiminnan ja oman toiminnan kehittämiseksi. Työelämäjaksoille valmentautumista ja jakson toteutuksen suunnittelua varten on laadittu yhteinen ohjeistus.

Olemme asettaneet työelämäosaamiselle määrälliset tavoitteet ja sisällölliset painopisteet. Niiden toteutumista seuraamme tasapainotetuilla (BSC) mittareilla osana laadun arviointia sekä kehittämisvuoropuhelujen ja kehittämiskeskustelujen avulla.

Työelämäosaamisen edelleen kehittämiseksi kuntayhtymässämme on 2007 aloitettu alueellinen PÄTEVÄ- hanke, jossa keskeistä on opettajien työelämätaitojen vahvistaminen. Hanke sisältää mm. opettajien ja muun henkilöstön työelämätaitojen valmennusohjelman, jossa kehitetään rotaatio- ja vaihtovalmennusmallia.

Edellisten lisäksi varmistamme opettajien työelämäntuntemuksen siten, että rekrytoinnissa painotamme opettajien riittävän koulutustaustan ja aikuispedagogisen osaaminen lisäksi useamman vuoden työelämässä hankittua työkokemusta.

9. Ohjauksen resurssit:

Tarvittavan neuvonnan ja ohjauksen toteuttaa ennen näyttöjä ammattiopiston opintotoimisto ja näyttöjen tutkintovastaava. Näyttöihin valmennuksesta ja näyttöjen toteutuksen ohjauksesta vastaa näytöistä vastaava, tutkintotoimikunnalle ilmoitettu yhteyshenkilö, joka selvittää näyttöpaikat, näytön toteutuksen sekä arvioinnin toteutuksen periaatteet. Tutkinnon suorittajan ohjaukseen varataan aikaa 4h/näytön osio. Lisäksi mahdollisesta näytön etenemistä edistävästä ohjauksesta vastaavat näytön arvioijat harkintansa mukaan sikäli, kuin näyttötilanteessa syntyy työn etenemistä vaikeuttavia tai jopa estäviä tilanteita, jotka eivät varsinaiseen näyttösuunnitelmaan liity.

Näiden tilanteiden ratkaiseminen sekä niistä selviäminen on kuitenkin aina osa ongelmanratkaisukykyä, joka huomioidaan arvioinnin palautteen yhteydessä. Mikäli näytön arvioija ohjaa tutkinnon suorittajaa näytön kuluessa, se vaikuttaa näytön arvioinnissa lopputulokseen.

10. Perittävät maksut:

Omaehtoiset yksityiset opiskelijat

Tutkinnon suorittajille yritetään järjestää rahoitus tutkinnon suorittamiseksi esim. Opetusministeriön VOS-koulutusrahoista tai erillisprojektirahoista kuten esim. NOSTE-rahoituksesta. Näin ollen koulutusmaksut ovat n. 200- 350 €/ opiskelija.

TE-keskuksen ostama valmistava koulutus

Tutkintojärjestelyt sisältyvät TE-keskuksen suorittamaan maksuun, joten tutkinto on maksuton TE-keskuksen asiakkailleen ostamana.

Yritysten ostama henkilöstökoulutus

Yritysten kanssa neuvotellaan tutkintokustannukset tapauskohtaisesti. Yleensä yritys maksaa kaikki tutkinnon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset tutkinnon suorittajan puolesta.

Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutukseen sisältyvät tutkintojärjestelyjen ja tietopuolisen opetuksen kustannukset ostosopimukseen, jolloin tutkinto on maksuton oppisopimuksena tutkintoa suorittavalle.

Lisäksi kaikki tutkinnon suorittajat maksavat OPH:lle tilitettävän tutkintomaksun 50,50 €, lisäksi heiltä peritään koulutusmaksu, joka on 200 €. Maksuun sisältyy yksi uusinta..

Tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus korottaa arvosanaa yhden kerran, suoritusmaksu on 50,50 €.

Näyttöjen hinnoitteluperiaatteet myytäessä näyttöjä muille koulutuksen järjestäjille:

Yleensä näyttöjen hinnoittelu perustuu näyttöaineiston, toteutuksen sekä arvioinnin resursointiin sekä niistä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Hinnoittelu toteutetaan OPH:n ohjeistuksen mukaisesti kohtuullisten korvausten periaatetta noudattaen.

Näyttöjen hinnoittelu pohjautuu kohtuullisuusperiaatteeseen, minkä mukaisesti hinnoittelussa huomioidaan oppilaitoksemme osalle aiheutuva työmäärä. Mikäli näytöt toteutetaan täysin ”avaimet käteen” – periaatteella siten, että koulutuksen järjestäjä ei juuri osallistu yhteistyöverkkona näyttöjen suunnitteluun ja toteutukseen, hinnoittelu toteutetaan tuotteena, johon liittyy myös kate, joka käytetään kone- ja metallialan näyttötoiminnan kehittämiseen.

HITSAAJAN AMMATTITUTKINNON HENKILÖKOHTAISTAMINEN

11. Näyttötutkintoon hakeutumisen henkilökohtaistaminen:

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistamisessa selvitämme kaikkien hakeutujien lähtötilanteen alkuhaastattelulla ja osaamisen tunnistamisella sekä alustavasti arvioimme ohjaus- ja tukitoimien tarpeen.

Toimintatapoina käytämme hakeutujien tarpeiden ja osallistumismahdollisuuksien perusteella pienryhmä- ja yksilöohjausta sekä niihin liittyvää ohjattua pienryhmätyöskentelyä, ohjattuja oppimistehtäviä sekä vertaisarviointia.

Henkilökohtaistamisen ohjausvastuut ja toimijat

- Henkilökohtaistamisen vastuuhenkilönä toimii tutkintovastaava.
- Osaamiskartoituksen asiantuntijahaastattelun ja johtopäätösten yhteenvedon ja ohjauksen tutkintotilaisuuksiin tekee alan opettaja.

- Valmistavaan koulutuksen rahoituksen piiriin siirtyville nimetään vastuuohjaaja, joka on alan opettaja.
- Kielitaidon hankkimisen suunnitteluun on käytettävissä kielten opettaja, jolla on myös näyttömestarikoulutus
- Ohjaus- ja neuvontapalvelujen esittelyyn osallistuvat myös koulutussihteerit.

a) Alkuhaastattelussa, joka toteutetaan yksilö- tai pienryhmäkeskusteluna, kerromme alustavasti henkilökohtaistetusta tutkintosuorituksesta, valmistavasta koulutuksesta ja varmistamme hakeutujan halukkuuden henkilökohtaistettuun tutkintopolkuun. Haastattelussa kartoitamme hakeutujan lähtötilannetta, mm. koulutus- ja työhistoriaa, elämäntilannetta sekä ura- ja työllistymissuunnitelmaa. Alkuhaastatteluun osallistuu yleensä 1-2 alan opettajaa ja tilanteesta riippuen työvoimahallinnon ja/tai työpaikan edustajia.

Alkuhaastattelun perusteella varmistamme, onko valittu tutkinto hakeutujalle soveltuva, ohjaamme hänet valmistavaan koulutukseen, hakeutumisvaiheen työpajaan tai suoraan tutkinnon suorittajaksi. Samalla ratkaisemme - mikäli se ei ole jo tiedossa - tutkintosuoritusten tai valmistavan koulutuksen rahoitusmuodon.

Mikäli alkuhaastattelussa ilmenee, ettei hakeutujan valitsema tutkinto ole hänelle jostain syystä soveltuva, selvitämme hakeutujalle tarkasti ja perustellen kaikki seikat ja näkökohdat, jotka ovat vaikuttamassa asiaan. Ohjaamme hakeutujaa valitsemaan toisen tutkinnon tai tutkinnon osan, joka olisi siinä tilanteessa parempi vaihtoehto.

b) Osaamisen tunnistamiseen käytetään keskeisesti alan opettajan asiantuntijahaastattelua. Haastattelu pohjautuu hakeutujan itsearviointiin ja henkilöhistoriaan, työ- ja opintotodistuksiin, työntäjän lausuntoihin sekä tarvittaessa työnäytteisiin työelämässä.

Tunnistamisessa huomioidaan edellisten lisäksi hakeutujan harrastustoiminnan kautta tai muutoin saavutettu osaaminen.

Hakeutujaa ohjataan ja opastetaan käyttämään myös osaan.fi – tiedostoa. Osaamisen tunnistamisessa verrataan osaamista tavoitteena olevan tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioidaan, miltä osin osaaminen vastaa tutkinnon osan/osien tutkinnon ammattitaitovaatimuksia. Tehtyjen selvitysten perusteella tehdään johtopäätökset ja esitetään osaamista suoraan tunnistettavaksi, ohjaamme hakeutujan tutkintotilaisuuteen tai tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen.

Osaamisen tunnistamisen menetelmät ja keinot vaihtelevat tapauskohtaisesti.

c) Ohjauksen ja tukitoimien tarpeen määrittäminen hakeutumisvaiheessa on alustava.

Ohjauksen ja tukitoimien mahdollisen tarpeen havaitseminen tulee huomioiduksi jo alkuhaastattelutilanteessa. Erityisen tuen tarpeen määrittäminen tekee aikuisten oppimisen esteiden tunnistamiseen ja poistamiseen perehtyneet opettajat, joilla on erityispedagogiikan osaamista ja vankka ohjauskokemus

Kaikille tutkintoon hakeutujille tiedotetaan ohjauspalveluista ja lisäohjausmahdollisuudesta. Myös opiskelijan oppaassa sekä koulutus- ja tutkintoesitteissä tiedotetaan asiasta.

Dokumentointi

Hakeutumisvaiheen johtopäätökset ja lähtötilanteen kartoitukseen käytetyt menetelmät kirjataan henkilökohtaistamissuunnitelmaan, joka dokumentoidaan.

Siinä dokumentoidaan ja varmistetaan myös se, että tutkinnon suorittajalle on esitelty neuvonta-, ohjaus- ja tukitoimet, oppimisen mahdollisuudet sekä arvioitu yhdessä niiden

soveltuvuutta sekä sovittu hänen kanssaan henkilökohtaistamisen toteutuksen seurannasta. Dokumentaation allekirjoittavat tutkinnon suorittaja ja henkilökohtaistamisen vastuuohjaaja. Dokumentaatio kootaan osaksi henkilökohtaistamisdokumenttia.

12. Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen:

a) Toimintatavat

Näyttötutkintojen henkilökohtaistamisen toimintatapoina käytämme ohjausta ja yhteissuunnittelua ja – neuvotteluja. Ohjaus on osin yksilö- ja osin pienryhmäohjausta. Pienryhmäohjauksessa hyödynnämme myös vertaisohjausta. Ohjauksen toteutamme tutkinnon suorittajan tilanteesta riippuen lähi- ja etäohjauksena, sähköpostilla sekä puhelimitse. Lisäksi käymme yhteissuunnittelua ja – neuvotteluja työpaikkojen edustajien/ työelämän arvioijien kanssa sekä tarpeen mukaan eri asiantuntijoiden kanssa.

Tutkinnon suorittajaa neuvomme ja ohjaamme tutkintosuoritusten suunnittelussa, jotta tutkinnon suorittaja pystyisi suunnittelemaan (ohjauksen tukemana ja näyttöympäristön edustajien kanssa käytävän yhteissuunnittelun pohjalta) itselleen soveltuvan näyttösuunnitelman: miten hän näyttää tutkinnon perusteissa vaaditun osaamisensa, millaisissa työtehtävissä ja – tilanteissa sekä millaisin täydentävin dokumentein.

Tai tutkinnon suorittajan kanssa yhdessä suunnittelemme hänelle soveltuvat tarkoituksen mukaiset tutkinnon suoritusjärjestelyt. Tutkinnon suorittajan lukemiseen ja kirjoittamiseen sekä suomen kieleen (maahanmuuttajat) liittyvät vaikeudet huomioimme näyttöjen henkilökohtaistamisessa erityisjärjestelyin. Erityisjärjestelyt eivät vaikuta arviointitulokseen, mutta eivät myöskään anna helpotusta ammattitaitovaatimuksissa.

Maahanmuuttajilla tulee olla sellainen suomen kielen taito, että hän ymmärtää tutkintotilaisuuteen liittyvät ohjeet selvästi esitettynä.

b) Asiantuntemus

Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisen vastuunohjaaja on kokenut ja pätevä aikuisopettaja ja näyttötutkintomestari. Hän ohjaa tutkinnon suorittajaa tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden käyttöön. Heidän asiantuntemuksena määrittyvät näyttötutkinnon suorittajan tarvitseman palvelun mukaan.

Erityistarpeisiin ml. erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja erityisen tuen tarpeen palveluja tarjoavilla opettajilla on oman erityisosaamisensa lisäksi näyttömestarikoulutus ja vankka kokemus aikuisopiskelijan ohjauksesta sekä asiakaslähtöisestä palvelujen yhteissuunnittelusta ja toteutuksesta. Myös työelämän edustajat osallistuvat näyttötutkintojen, tutkintosuoritusten yhteissuunnitteluun. He ovat alansa kokeneita ammattilaisia ja he myös tuntevat näyttöpaikan tilanteen.

Lisäksi he ovat perehtyneet tutkinnon suorittajan näyttösuunnitelmaan, tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin.

Arviointi ja päätöksentekoprosessi aikaisemmin osoitetun osaamisen tunnustamisessa

Ammattitaidon näytöissä käytetään Alvarin / IIW:n (International Institute of Welding) tutkintoja ja koulutusohjelmia. Niitä voivat toteuttaa ainoastaan SHY:n (Suomen Hitsausteknillinen Yhdistys ry) hyväksymät koulutuksen järjestäjät. Hitsausnäytöt osissa Puikko-, MIG/MAG- ja TIG-hitsaus annetaan kansainvälisten hitsaajatutkintojen mukaisesti.

Käytettävissä oleva näyttöaineisto perustuu opetushallituksen vahvistamiin näyttötutkintojen perusteisiin. Näytön arvioinnin kriteerit ovat tutkinnon perusteiden mukaiset.

Henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa näyttötutkinnon suorittaja esittää, mitä aiemmin hankittua todisteellista osaamista hänellä jo on. Käytännön taitoja voidaan osoittaa voimassaolevilla standardin SFS-EN 287-1 tai SFS-EN ISO 9606-2 mukaisilla tai vastaavilla pätevyyskokeilla. Hän liittää osaamisen dokumentit näyttösuunnitelmaansa. Arvioijien yhteisessä palaverissa, jossa tutkinnon suorittaja on mukana, todetaan:

- mitä osaamista ja aiempaa näyttöä näyttötutkinnon suorittajalla jo on,
- mitä osuutta aikaisempi osaaminen vastaa näyttötutkinnon suorituksessa (ammattitaitovaatimuksia/arvioinnin kriteereitä)

Tutkintotehtävinä käytetään ALVAR:in laatimia avoimia tehtäviä, joissa voidaan osoittaa kunkin tutkinnon osan ydinosaamisen ja kriittisten toimintojen hallinta. Näyttötutkintotehtäviksi otetaan kuhunkin tutkinnon osaan kuuluvia, tavanomaisia työelämässä esiintyviä työtehtäviä. Mikäli tutkinnon osia ei voida tehdä ns. avoimena tehtävänä, tutkinnon osa suoritetaan ALVAR:in laatimia näyttötehtäviä käyttäen oppilaitosympäristössä.

Jos arvioija toteavat, että näyttötutkinnon suorittajan näyttösuunnitelma on sisällöllisesti kattava, arvioijat hyväksyvät näyttösuunnitelman ja samalla aiemman osaamisen osaksi näyttöä. Jos taas todetaan, ettei näyttösuunnitelmassa esitetty osaaminen tunnistaminen ja suunniteltu näyttö riitä kattamaan tutkinnon ammattitaitovaatimuksia, todetaan miltä osin suunnitelma ei ole riittävä ja tutkinnon suorittajaa pyydetään täydentämään näyttösuunnitelmaansa.

Ennen tätä työelämän kanssa käytävää neuvonpitoa, tutkinnon vastuupettaja varmistaa ohjauskeskusteluissa, että näyttösuunnitelmassa esitetyt ja sovitut tehtävät kattavat tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset. Osaamisen tunnistaminen tapahtuu siis kaksivaiheisesti,

- a) näyttösuunnitelman hyväksymisellä ja
- b) lopullisesti näytön arvioinnissa.

Osaamisen tunnistamisen tekee tutkintotoimikunta hyväksyessään tutkintosuorituksen.

Näyttötutkinnon suorittajan vaikutusmahdollisuudet tutkintosuoritusten järjestelyissä

Tutkinnon suorittaja voi vaikuttaa näyttöpaikan valintaan; hänen ura- ja työllistymissuunnitelma on tärkeä kriteeri näyttöpaikkaa valittaessa. Tutkinnon suorittajan mielipide ja esitykset näyttöpaikasta huomioidaan siis ensisijaisena näyttösuunnitelmaa laadittaessa, kuitenkin huomioiden, että ko. näyttöpaikka täyttää näyttöympäristöltä vaadittavat kriteerit.

Näyttöympäristön valinnassa kriteerinä on, että se tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen näyttöön ja näyttöyritys on halukas sitoutumaan näyttöyhteistyöhön ja ammattipätevyys arviointiyhteistyöhön sekä perehtymään asiaan.

- c) näyttöajankohtaan

Näyttöjen aikataulusuunnitelmaan vaikuttaa tutkinnon suorittajan osaamisen taso ja valmius näyttöön. Näyttöjen ajoitukseen vaikuttaa myös näyttöpaikan tilanne ja sen tarjoamat näyttömahdollisuudet; miten ammattitaito saadaan esille suunnitellussa näyttöympäristössä ja ratkaistaan näytön antajan mahdolliset erityisvaikeudet.

Tämän vaiheen ohjaustilanteissa varmistetaan, että tutkinnon suorittaja ymmärtää, mitä häneltä odotetaan.

Tutkinnon suorittajan oman työpaikan soveltuvuus näyttöympäristöksi

Tutkinnon suorittajan näyttöympäristönä voi olla myös hänen työpaikkansa. Oman työpaikan soveltuvuutta näyttöympäristöksi arvioidaan tutkinnon perusteissa olevien ammattitaitovaatimusten ja arvioinninkriteereiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon ammattitaitovaatimukset ovat laajemmat kuin näyttöpaikan normaaleissa työtehtävissä vaadittava osaaminen, suunnitellaan, näyttääkö tutkinnon suorittaja osaamistaan lisäksi toisessa näyttöpaikassa tai riittävätkö mahdolliset kirjalliset tai suulliset täydennykset tai mahdolliset muut dokumentit osaamisesta ammattitaitovaatimuksen esille saamiseen.

Neuvonta ja ohjaus tutkintosuoritusten suunnittelussa

Näytön henkilökohtaistaminen, toteutuu eri tutkinnon suorittajilla eri tavoin, ajallisesti erimittaisena ja vaatii erilaisia ohjausjärjestelyjä sekä erilaista ohjausta niin ohjauksen sisällön kuin ohjauksen välineiden, toimintatapojen sekä ohjaajan työtöteen suhteen. Yhteistä ohjaukselle on ohjauksen tavoite, *että tutkinnon suorittaja on aktiivisena ja tasavertaisena toimijana näyttöjen henkilökohtaistamisessa ja esittää näyttötutkintomestarin ohjamaana näytön arvioitsijoille, miten hän näyttää osaamisena suhteessa tutkinnon eri osien vaatimuksiin.*

Henkilökohtaistettu tutkinnon suoritus tarkoittaa, että näyttötutkinnon suorittajaa ohjataan suunnittelemaan tilanteeseensa soveltuvat tutkintosuoritukset huomioiden näyttöpaikan tilanteet.

Tai tutkinnon suorittajan kanssa yhdessä suunnitellaan hänelle soveltuvat tutkintosuoritukset. Ohjauskäytännöistä on sovittu tutkinnon suorittajan kanssa henkilökohtaistamisen alkuvaiheessa. Ohjaus- ja neuvonta voi olla esimerkiksi yksilöohjausta, pienryhmissä tapahtuvaa ohjausta tai työpaikalla tapahtuvaa yhdessä työelämän asiantuntijan /-arvioijan kanssa tapahtuvaa suunnittelua ja ohjausta.

Millaisia järjestelyjä tarjotaan näyttötutkinnon suorittajalle mahdollisiin erityistarpeisiin?

Hensutyöskentelyssä ja siihen liittyvissä ohjauksissa tutkinnon suorittajaa ohjataan tuomaan esille oppimisensa esteitä ja poikkeuksellisia vahvuusalueita. Näyttösuunnitelmassaan tutkinnon suorittaja suunnittelee näyttötehtävänsä siten, että hänen oppimisen esteensä (esim. lukivaikeus, maahanmuuttajatausta, äkilliset elämäntapahtumat jne.) vaikuttavat suoritustasoon mahdollisimman vähän.

Mikäli tutkinnon suorittajalla on maahanmuuttajatausta, näytön sisältö henkilökohtaistetaan mahdollisimman pitkälle siten, että tutkinnon suorittajan monikulttuurinen osaaminen tulee esille. Henkilökohtaistamisen lähtökohtana on se, että maahanmuuttajuuden mukanaan tuoma työelämäosaaminen näkyy ammattitaidon lisänä ja ammattitaidon arviointi tapahtuu kulttuurisensitiivisesti. Koska ammattitaidon arviointikriteerit ovat kaikille tutkinnon suorittajille samat, tutkinnon suorittajalla on oltava sellainen suomen kielen taito, että hänen osaamisensa voidaan riittävästi tunnistaa.

Vaikka tutkinnon suorittajalla on oppimisen erityisvaikeuksia (esim. lukivaikeus, matemaattinen vaikeus), ovat ammattitaidon arviointikriteerit samat. Näyttöä henkilökohtaistetaan siten, että tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa niin monipuolisin näyttötehtävin, että erityinen oppimisvaikeus ei estä todellisen ammattitaidon esilletuloa. Tutkinnon suorittajalle kehittyneet oppimisvaikeuden kompensatiokeinot huomioidaan toteutuksessa - ammattitaitovaatimuksista tinkimättä.

Erityisjärjestelyt eivät vaikuta arviointitulokseen, mutta eivät anna myöskään helpotusta ammattitaitovaatimuksissa. Joustavuus näytöissä tarkoittaa toteutuksen joustavuutta, ei tutkinnon vaatimuksissa joustamista.

Maahanmuuttajataustaisen ja oppimisvaikeuksien tutkinnon suorittajan näyttösuunnitelman henkilökohtaistamiseen osallistuu ammatilliseen erityisopetukseen perehtynyt opettaja, jos tutkinnon suorittaja ja ohjaava opettaja katsovat sen yhdessä tarpeelliseksi.

Ohjauskeskustelujen pohjalta syntyy ensin alustava, myöhemmin tarkentuva, ehkä muuttuvakin henkilökohtainen näyttösuunnitelma. Siihen kirjataan miten osaaminen käytännössä näytetään; konkreettiset työ- ym. näyttötehtävät ja / tai mitä todisteellista osaamista tutkinnon suorittajalla jo on. Henkilökohtainen näyttösuunnitelma syntyy / tarkentuu yhteispalavereissa, joissa on mukana tarpeen mukaan näyttötutkintomestari, opettaja, tutkinnon suorittaja ja näyttöpaikan edustaja.

Suunnitelmaa laadittaessa huomioidaan, että näyttö ja muu arviointiaineisto nostavat mahdollisimman kattavasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla tutkinnon suorittajan pätevyyttä esiin.

Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisen dokumentointi

Tutkinnon suorittamisvaiheen henkilökohtaistamissuunnitelman (liitteenä) allekirjoittavat näyttötutkinnon suorittaja ja henkilökohtaistamisen vastuuohjaaja. Se dokumentoidaan ja liitetään osaksi henkilökohtaistamista koskevaa asiakirjaa. Henkilökohtaista näyttösuunnitelmaa päivitetään, mikäli tapahtuu sellaisia tilanteita, ettei näyttötutkintotilaisuutta voida toteuttaa niin kuin alun perin sovittiin (esim. sairastuminen, näyttöpaikalla poikkeustilanne, tms.).

Vastuuohjaaja huolehtii, että tarvittavat päivitykset tehdään ja tehdyt muutokset tutkinnon suorittaja/vastuuohjaaja/työpaikan edustaja allekirjoittavat.

Kone- ja metallialan perustutkinnon näyttöjen järjestäminen on mahdollista joustavasti ja räätälöidysti sopimuksen mukaan. Näytöt ajoittuvat eri tutkinnon suorittajilla eri aikoihin, hänen osaamisesta ja henkilökohtaisesta suunnitelmasta riippuen, huomioiden sekä tutkinnon suorittajan että näyttöyrityksen tilanteen ja tarpeet. Näyttöjen ajankohta sovitaan näyttöjen henkilökohtaistamisen yhteydessä.

Lähtökohtaisesti näyttötutkinnon suorittaja on päätoimija näyttösuunnitelman laatimisessa. Tutkinnon suorittajan ura- ja työllistymissuunnitelma on tärkeä kriteeri näyttöpaikkaa valittaessa ja esitykset näyttöpaikasta huomioidaan ensisijaisena näyttösuunnitelmaa laadittaessa. Näyttöajankohdan valintaan vaikuttavat näyttöpaikan toiminta, esim. miten työprosessit sijoittuvat – milloin saadaan kattavin näyttö sekä milloin näytön arvioijat voivat sitoutua näyttötilaisuuteen.

Näyttötutkinnon suorittaja itse neuvottelee työelämän arvioijien ja vastuupettajan kanssa tutkintojärjestelyistä, sisällöistä ja ajankohdista.

Vastuupettaja huolehtii, että näyttöpaikka täyttää näyttöympäristöltä vaadittavat kriteerit ja arvioijat yhteisessä palaverissa hyväksyvät näyttösuunnitelman

Näyttötutkintotilaisuuksien sisältö ja näyttöympäristöt

13 Näyttötutkinnon perusteet tutkintotilaisuuksien suunnittelun lähtökohtana:

Näytöt valmistavan koulutuksen yhteydessä järjestetään lähi opetuksen ja työssäoppimisen eri jaksoilla niin, että kunkin HOPSiin sisältyvän tutkinnon osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat niissä osoitetuksi. Pääosa näytöistä annetaan käytännön työtilanteissa, joissa tutkinnon perusteissa vaaditut ammattitaidon arvioinnin kohteet ja kriteerit tulevat esiin.

Kone- ja metallialan perustutkinnossa käytetään pääsääntöisesti ALVAR:in etukäteen tutkintotoimikunnalla hyväksyttävää näyttötehtäväaineistoa. Käytettävissä oleva näyttöaineisto perustuu opetushallituksen vahvistamiin näyttötutkintojen perusteisiin. Näyttötilaisuus tapahtuu pääsääntöisesti käytännön työtilanteissa, mutta mikäli ei näytön suorittajan työpaikalla ole mahdollista suorittaa näyttöä voidaan näyttö suorittaa simuloituna näyttönä oppilaitoksemme kiinteistöissä oikeaa työelämää vastaavissa olosuhteissa. Näytön arvioinnin kriteerit ovat tutkinnon perusteiden mukaiset.

Tutkintotehtävinä käytetään ALVAR:in laatimia avoimia tehtäviä, joissa voidaan osoittaa kunkin tutkinnon osan ydinosaamisen ja kriittisten toimintojen hallinta. Näyttötutkintotehtäviksi otetaan kuhunkin tutkinnon osaan kuuluvia, tavanomaisia työelämässä esiintyviä työtehtäviä. Mikäli tutkinnon osia ei voida tehdä ns. avoimena tehtävänä, tutkinnon osa suoritetaan ALVAR:in laatimia näyttötehtäviä käyttäen oppilaitosympäristössä.

Näyttöpaikkojen ja laitteiden osalta yleisperiaatteena on, että kaikkien tilojen ja paikkojen, joissa näyttöjä tai niiden osia otetaan vastaan, on oltava varustelultaan ja käytettyjen työtapojen osalta riittävät kyseisen tutkinnon osan vastaanottamiseen. Tilojen ja laitteiden on vastattava tämän päivän viranomaismääräyksiä myös työsuojelun ja ympäristönsuojelun osalta.

Tutkinnon vastuuhenkilö varmistaa yhdessä arvioijien kanssa ennen tutkintotilaisuutta tilojen ja laitteiden sopivuuden näytön vastaanottamiseen. Jos näyttöpaikka ei täytä sille asetettuja vaatimuksia, näyttö suoritetaan muussa työpaikassa, jossa on käytössä työssä tarvittavat tilat, koneet, laitteet ja työvälineet taikka oppilaitoksessa.

Tutkintotehtävien kattavuus ja oikeellisuus tarkastetaan arviointiin osallistuvien henkilöiden toimesta yhteisessä aloitustilaisuudessa ennen näytön aloittamista

Tutkintovastaava varmistuu näyttöympäristön soveltuvuudesta kuhunkin näyttöön.

Tutkintosuoritusten arviointi

14 Arvioijien valinta ja arviointiosaamisen ylläpito

Kone- ja metallialan ammattitutkinnon arvioijilta edellytetään riittävää koulutuksella ja työkokemuksella hankittua osaamista.

Arvioijien valintakriteerit ovat:

Arvioitsijalla tulee olla näyttötoiminnan tuntemuksen lisäksi sekä koulutuksella että työkokemuksella hankittu osaaminen arvioitavan tutkinnon osan substanssin ja arvioinnin kohteen suhteen. Arvioijaksi valittujen tulee osallistua arvioijakoulutukseen ja perehtyä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin.

Opettaja- arvioijilla tulee olla kone- ja metallialan soveltuva koulutus tai muu soveltuva korkea-asteen tutkinto. Tämän lisäksi opettaja- arvioitsijalla tulee olla käytännössä hankittu kokemus arvioitavilta

ammattitaitovaatimusten osa-alueelta sekä riittävä näyttötutkinto-osaaminen.

Oppilaitoksemme järjestää kaikille näyttötutkintojen arvioitsijoille arviointikoulutusta, jota toteutetaan seuraavasti

- a) Arvioijakoulutuksena
- b) Näyttöön perehtymisenä

Arviointikoulutuksen tavoitteena on

- a) muodostaa ammattipätevyyden arviointiin yhteinen linja
- b) luoda yhteinen ymmärrys vaaditusta ammattitaidosta (mitä tutkinnon kriteerit tarkoittavat käytännön työssä)
- c) lisätä näyttöyhteistyökumppanuutta alan työelämän kanssa

a) Arvioijakoulutuksen ensimmäinen vaihe on lähijakso, jossa käydään läpi näyttötutkintojärjestelmää ja sen määräyksiä, ammattitaitoa ja näyttöä sekä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia. Koulutus toteutetaan oppimiskeskusteluna, jossa käydään läpi ammattitutkintojärjestelmää, tutkintojen tavoitteita ja ammatin osaamisvaateita. arviointikoulutuksessa on pohtia yhdessä, mitä tutkinnon tavoitteet ja osaamisvaateet tarkoittavat käytännössä ja mitkä ovat hyväksytyin suorituksen kriteerit

Jokaisen näytön jälkeen käydään läpi myös arviointia ja arvioijien toimintaa sekä pohditaan näyttötoiminnan kehittämistä.

Tutkintovastaava kirjaa ylös syntyneet kehittämisehdotukset.

Tämän jälkeen henkilö toimii arvioijana ja hän saa tästä arviointitoiminnastaan palautteen. Vasta tämän jälkeen hänet kirjataan arvioijaluetteloon.

b) Edellisen lisäksi arvioijat perehdytetään erikseen jokaiseen näyttötilanteeseen ja hän saa käyttöönsä arvioijille laaditut ohjeet.

Jokainen arvioija perehdytetään ennen kutakin näyttötilaisuutta ko. näyttötehtävien arviointiin, samalla kerraten yleisiä arviointiperusteita. Ennen näyttöjen toteuttamista käydään arvioitsijoiden kanssa keskustelua siitä, miten näytettävän tutkinnon osan /osien arvioinnin kohteet ja hyväksytyn suorituksen kriteerit kussakin tutkinnon osassa.

Jokainen arvioija perehdytetään ennen kutakin näyttötilaisuutta ko. näyttötehtävien arviointiin, samalla kerraten yleisiä arviointiperusteita.

Ennen varsinaista näyttöä käydään näytön arvioijan kanssa näyttötehtävä läpi tutustuen näyttöympäristöön, arviointiperusteisiin ja mahdollisen simuloitun näytön eri tilanteisiin. Mikäli on tarpeen, näyttö simuloidaan ennen näytön suorittajien osallistumista näyttöön varmistuaksemme näytön sujuvasta ja tasaveroisesta läpiviennistä.

Täydennys- ja kertauskoulutusta järjestetään arvioijille aina tarvittaessa, ajan tasalla pysymiseksi ja aina silloin, kun esimerkiksi tutkinnon perusteet tai muut järjestelmään oleellisesti liittyvät seikat muuttuvat.

Täydennys- ja kertauskoulutusta järjestetään arvioijille aina tarvittaessa, ajan tasalla pysymiseksi ja aina silloin, kun esimerkiksi tutkinnon perusteet tai muut järjestelmään oleellisesti liittyvät seikat muuttuvat. Arvioitsijoiden perehdytys kuhunkin näyttötilanteeseen on olennainen osa työelämäyhteistyön toiminnassa. Olemme järjestäneet arvioijakoulutusta yhteistyössä Alvarin kanssa ja saamamme palaute järjestetystä koulutuksesta on ollut positiivista.

Näytön arvioijan valinnassa otetaan huomioon esteellisyys. Arvioija ei voi olla näytön suorittajan sukulainen, nimetty työpaikkaohjaaja tai hänelle kyseistä alaa opettanut opettaja.

15. Tutkintosuoritusten arviointi

Arviointiaineisto perustuu pääsääntöisesti näyttötilanteessa saatuihin havaintoihin ja tuotoksiin. Asiakaspalvelu- ja yhteistyötaitoja voidaan arvioida jatkuvan näytön periaatteella suorittajan suostumuksella ja erikseen sovitun ajanjakson aikana.

Toiminnallisen näytön arvioinnissa käytetään pääosin Alvarin lomakkeita. Näytön vastaanottajat arvioivat tutkintosuoritusta tekemällä havaintoja ja arvioimalla tuotoksia ja kirjaamalla ne henkilökohtaisiin arviointilomakkeisiinsa.

Tutkinnon suorittajalle annetaan arviointilomake omien havaintojen kirjaamiseen.

Näyttö suorituksen jälkeen näyttönsuorittaja suorittaa itsearvioinnin erilliselle lomakkeelle. Tarvittaessa työsuoritus voidaan videoida tai työ voidaan dokumentoida myös valokuvaamalla.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointitiedon tuottamisella ja kirjaamisella on keskeinen merkitys. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Toiminnalliset (työssäoppimisen yhteydessä tai erikseen järjestetyt) näytöt arvioidaan pääsääntöisesti niin suorituksen kuin lopputuloksenkin osalta kolmikantaisesti suorituspaikalla. Arviointia tehdään havainnoimalla, havaintoja arvioijien kesken vertaamalla ja niistä tarvittaessa neuvottelemalla, kyselemällä suorittajan ratkaisujen perusteluja yms. näyttöön soveltuvilla tavoilla. Arvioija tekee oman arviointikokouksen tuotavan alustavan päätöksensä työn päätyttyä ao. näytön suorittajakohtaiselle arviointilomakkeelle. Toiminnallisen näytön arviointikokouksessa tehdään yhteinen tai enemmistöpäätös suorittajan arviointituloksesta.

Tutkinnon suorittajan itsearviointi otetaan toiminnallisessa näytössä hänen ammattitaitoaan mahdollisesti täsmentävänä huomioon arviointi päätöstä tehtäessä. Arviointikeskustelussa suorittajan antama palaute on osa arviointiprosessia.

16. Arviointiesityksen tekeminen ja dokumentointi

Tutkinnon perusteissa esitetty ammattitaito arvioidaan henkilökohtaistamissuunnitelman mukaisen näyttötutkintosuorituksen ja niitä täydentävien dokumenttien avulla. Niiden tulee kattaa tutkinnon edellyttämä ammatillinen osaaminen valitulta osaamisalalta. Tutkintosuoritukset arvioidaan arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaisesti.

Jokaisen tutkinnon osan tutkintosuoritusten jälkeen pidetään arviointikeskustelu. Siihen osallistuvat tutkinnon osan suorittaja ja kolmikantainen arvioijaryhmä; työnantajan edustaja, työntekijöiden edustaja ja opetusalan edustaja. Arviointiryhmään voi kuulua myös alan yrittäjäedustaja tai ammatinharjoittaja.

Tutkinnon suorittaja esittää arviointikeskustelussa tutkintosuorituksistaan omat itsearvionsa ja mahdolliset tutkintosuorituksia täydentävät ja niihin liittyvät dokumentit. Hän arvioi suullisesti omaa osaamistaan suhteessa tutkinnon perusteiden arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tärkeä osaamisen todiste ammattitaidosta on se, miten realistisena hän näkee oman osaamisensa, vahvuutensa ja kehittämistarpeensa suhteessa tutkinnon perusteisiin.

Yhteinen kolmikantainen arviointiesitys tehdään tutkinnon osittain pidettävien arviointikeskustelujen jälkeen pidetyssä arviointiryhmän kokouksessa, jossa arvioijat ovat kolmikantaisesti läsnä, mutta ei tutkinnon suorittaja. Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon perusteisiin. Jos tutkinnon suorittajalla on luotettavia dokumentteja aikaisemmin osoitetusta osaamisesta arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden suhteessa tutkinnon perusteisiin ja niiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat tutkintotoimikunnalle dokumentit tunnustettavaksi osaksi tutkintosuoritusta.

Tutkinnon suorittajan itsearviointi huomioidaan arviointiesitystä tehtäessä ammattitaitoa täsmentävänä ja täydentävänä. Arvioinnin tulos määrittyy arviointikriteereiden mukaisesti asteikolla 1 – 3 / hylätty. Tutkinnon osan arviointiesitys kirjataan pöytäkirjaan.

Mikäli arvioijat ovat erimielisiä arviointituloksesta, toimitaan seuraavasti:

kaikki osapuolet perustelevat arvionsa uudestaan ko. tutkinnon osan arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin pohjaten.

Hylkäämiselle ja hyväksymiselle on aina löydyttävä selkeä perustelu arvioinnin kriteereistä.

Arvioinnin dokumentoinnissa käytetään ALVARin näyttötehtäväaineiston arviointimateriaalia.

Tutkinnon järjestäjä arkistoi arviointilomakkeet mahdollisine liitteineen. Samoin arkistoidaan näytön aikana tuotetut arvioinnin kannalta keskeiset tuotokset. Myös todistukset arkistoidaan ja niistä annetaan tarvittaessa kopio tutkinnon suorittajalle säädösten mukaisesti.

Arviointitietojen säilyttämisessä otetaan huomioon arvioinnin oikaisupyyntömenettely.

Kaikkea asiaan kuuluvaa arviointiaineistoa säilytetään vähintään kaksi kuukautta, koska saatuaan tiedon arvioinnista tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaja voi pyytää siihen oikaisua 14 päivän kuluessa tutkintotoimikunnalta.

Dokumentointi tehdään siten, että sen avulla voidaan tarvittaessa tehdä uusi arviointi, vaikka tehdyn työn tulos ei ole enää tarkastettavissa. Hylätyssä suorituksessa mainitaan se tutkinnon perusteen kohta, jossa vaadittava osaaminen ei ole täyttynyt sekä puutteet, jotka johtivat suorituksen hylkäämiseen.

17. Arvioinnista, oikaisumenettelystä, tutkintosuoritusten uusinnasta ja arviointipäätöksestä tiedottaminen

Tutkinnon suorittajaa informoidaan ennen tutkintotilaisuuksia mikä on oikaisumenettely, mikäli hän tyytymätön arviointipäätökseen. Tutkinnon suorittaja saa aina välittömästi palautteen tutkintosuorituksistaan arviointikeskustelun – ja kokouksen jälkeen. Tutkinnon suorittaja voi 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun on saanut tiedon näyttötutkinnon tai sen osan arvioinnista, pyytää oikaisua tutkintotoimikunnalta. Tutkinnon suorittaja saa pyytäessään kopiot omista tutkintoon liittyvistä kirjallisista dokumenteista.

Tutkinnon suorittajan on mahdollista uusita tutkintosuorituksensa yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti, kuitenkin 6 kuukauden kuluessa. Ensimmäinen uusintakerta on hänelle maksuton. Arvosanan korotuksen hinta 50,50 €.